

קשה דלא שייך אחריות אלא במקום שהיה לו הפסד אבל הכא הרי פרע חובו והרי כאילו מכרו בדמים ואיזה הפסד היה לו שיבקש אחריות ע"כ.  
ולכאורה ענין אחריות הוא שלא יבוא ללוקח הפסד במה שקנה שדה המוכר, בזמן שאילו לא קנהו לא היה נפסד. וא"כ כשראובן מכר שדהו לשמעון בלא אחריות, הא אילו בא אז הבע"ח, היה ראובן מרויח פריעת חובו מבלי להפסיד פרוטה, דחובו משתלם בזה שהבע"ח גובה הקרקע משמעון, ואין ראובן אחראי להשלים לשמעון חסרונו. ורק מחמת זה שקנה ראובן הקרקע בחזרה בא לידי הפסד הקרקע, מה שלא היה אילו לא קנהו, ולזה שפיר מועיל אחריות שלא יפסיד מחמת הקנייה.

(תריד) צג. תוס' ד"ה תימא וז"ל לא ידעתי אמאי לא משני כגון שכתבו בעלת ג' מאות ובעלת מאתים לבעלת מנה דין ודברים אין לנו עמך בעשרים וחמשה ע"כ. ועי' תוס' יו"ט שהשיב וז"ל וז"ל ומיהו בזה לא הקשו כלום דכיון דבעל הגמרא סובר דהדין הוא כך שתוכל לטעון מדין ודברים סליקת נפשי וכו' א"כ טובא קמ"ל מתני', משא"כ אילו היה דין המשנה ששתיהן כתבו לבעלת הק' מאי קמ"ל במלתא דפשיטא יותר מביעתא בכוחתא ע"כ. ובפרט תמיה גדולה היא אתוס' שבעצמו הקשה כן אשמואל בד"ה בכותבת וז"ל ולא ידע רבי מאי קמ"ל מתני' ע"כ.

ודילמא י"ל דאיכא חידוש כעין מה שפירש הר"ן וז"ל בתירוצו אקושית תוס' ד"ה שכותבת דיש סברא דאשה מוותרת מתוספת דמים כדי למעט בסיבוכי חלוקה, וא"כ ה"א דכיון דהם ויתרו על כ"ה זוז היא תוותר על יתר מכ"ה, דה"א דאנן סהדי דברצונה לקבל כ"ה בלי סיבוכים, מיותר בקושי חלוקה, קמ"ל דרק מי שבין כך יש כתובה חשובה תוותר על התוס', מה שאין כן מי שיש לה כתובה פחותה.

(תרטו) צג. תוס' ד"ה דאמרה לה מדין ודברים הוא דסליקו וז"ל לא איתפרש שפיר טעמא דהא מילתא ע"כ.

ולפ"ד הר"ן וז"ל בתירוצו אקושית תוס' ד"ה שכותבת, י"ל דאנן סהדי דאם הבעלת מאתים מוותרת על התוס' כדי למעט בחלוקה, כ"ש הבעלת ג' מאות תוותר להרויח מיעוט סיבוכי חלוקה.

(תרטז) צג. תוס' ד"ה בכותבת בעלת ג' מאות וז"ל לא ידע רבי מאי קמ"ל מתני' ע"כ. והר"ן וז"ל תירץ וז"ל ונקטה תנא לסיפא לאשמועינן רבותא טפי מרישא דלא תימא בשלמא רישא כיון דאסתלקא לה בכותבת בעלת מנה לגמרי, ודאי דעתה של בעלת מאתים היה שתטול בעלת מנה נ', שהרי אין לה לחלוק עמה עוד, אבל בסיפא סד"א דמצי' אמרה בעלת ג' מאות לבעלת מאתים לא להוסיף על חלקך נסתלקי ממנה ראשון אלא לא רציתי כ"כ בחלוקות וסמכתי שאבא לחשבון עמך במנה שני שיש לנו לחלוק קמ"ל ע"כ. והא דלא ניחא לתוס' לתרץ כן, דהא שמואל נקט לישנא בכותבת בעלת ג' מאות לבעלת מאתים ולבעלת מנה, דין ודברים אין לי עמכם במנה כו', ואילו כר"ן לא כתב אלא לבעלת

מנה כן, אבל לבעלת מאתים כיון דבין כך צריכה להתעסק בחלוקה סמכה על חשבון כפי הדין.

והר"ן סובר דה"א דכיון דכתבה כן לבעלת מאתים ואין טעם למה תעשה כן כנ"ל, אם לא דכוונתה שכמו שהיא מוותרת על חלקה במנה, כ"כ על בעלת מאתים לוותר במנה שניה שיעור הרווחתה במנה ראשונה, וקמ"ל דלא כן הוא.

(תריז) צד: אתא רב"ח לקמיה דר"ש אוקמיה בנכסא. וסבר דאין איסור לפסוק הדין שלא בפני בעל דין, כיון דסבר דאף דנפסוק כר"מ מ"מ י"ל שודא דדייני לתועלת רב"ח וזהו מה שאמר לקמן אנא נמי שודא דדייני, דהיינו דסמך גם על זה.

(תריח) צד: תוס' ד"ה אמיה וז"ל פר"ח דקבלה בידיו דשודא דדייני דוקא במקרקעי כו' ול"נ שודא נמי במטלטלי דגבי שליח מייתי לה בפ"ק דגיטין ע"כ.

וצ"ב מה סברא יש דדוקא במקרקעי נימא שודא. ולכאורה י"ל דחז"ל לא רצו להכניס עצמם לספק גזילה (דהפקר ב"ד הפקר לא אמרו אם לא עשה שום דבר שלא כהוגן), ולכן בשלמא בקרקע אפי' אם יטעו במה שיתנו לא, מ"מ אין גזילה כתוס' סוכה ל': ד"ה וקרקע אינה נגזלת, דיש פסוקים להוציא קרקעות מדיני גזילה. משא"כ במטלטלין אם טעו במה שנתנו לזה עברו אגזילה.

ולפ"ז יש לומר דסובר הר"ח דאין קושיא מגיטין, דשאני התם דנמצאים חז"ל בקרח מכאן וקרח מכאן, דאם מטעם חשש גזילה לא יאמרו שודא, הא יעברו על מצוה לקיים דברי המת, כדפירשו התם, וכיון דבין יעשו או לא יעשו עלולים לעבור איסורא, אין מעלה לפרוש ידיהם מהעסק, ולכן אמרו שודא.

### פרק אחד עשר — אלמנה ניוזנית

(תריט) צה: תוס' בא"ד ניוזנת וז"ל אלא נ"ל ה"פ ניוזנת תנן וכאנשי גליל שהיא ניוזנת ע"כ של יתומין, והלכך מעשה ידיה שלהן, אבל לאנשי יהודה שמדעתם ניוזנת ויכולין לסלקה, אין מעשה ידיה שלהן ע"כ.

וצ"ע דלעיל מז'. בתוס' ד"ה משום איבה, סברו להפך דיש יותר סברא דאיבה כשאין חייב לזונה ולכן מעשה ידיה לאב, משיש כשחייב בעל כרחו לזונה. ואף הרשב"א ז"ל שם סובר דגם בבע"כ הוא כן, אבל גם הוא מודה דכ"ש דיש לו מעשי ידים כשאין חייב לזונה, ואיך אמר תוס' כאן סברא הפוכה.

וי"ל דרבנן תקנו מעשי ידים לבעל מפני ב' סיבות, א' — שיש לה מזונות מיניה, וב' — שהיא בטוחה שימשיך לזונה כל ימי נישואיה ואמדינן דעתה שרוצה לתת מעשי ידיה בעד ב' מעלות אלה. משא"כ ביתומים לאנשי יהודה אף דלעת עתה מזינים לה, מ"מ הבטחון שימשיכו לעשות כן אין לה, ודילמא במעלה א' לא תקנו שתפסיד מעשי ידים. משא"כ לעיל באביה אף שיכול להפסיק מזונותיה סומכת היא על רחמים הטבעיים של אב לבתו ונשארת בבטחה.